

Leiðbeining til lærarar

Spanskt

A-stig

Krøvini til lærugreinina spanskt – A-stig eru ásett í námsætlanini í sponskum og í stöðisnámsætlanini. Í hesi leiðbeiningini eru frágreiðingar um nøkur av hesum settu krøvum. Sitat úr galdandi námsætlanum eru markað við skáksskrift.

Tilhoyrandi skjøl

- Námsætlan – Spanskt C-A
- Stöðisnámsætlan
- Leistur – eftirmeting og afturboðan
- Leistur – lestrarætlan fyri lærugrein
- Leistur – undirvísingargongd

Innihaldsyvirlit

1. Kjarnaøki.....	3
1.1. Talaða málið	3
1.2. Skrivaða málið.....	4
1.3. Málkunnleiki	5
1.4. Mentan og samfelag	6
2. Førleikamál	6
2.1. Faklig førleikamál – lurtifatan.....	7
2.2. Faklig førleikamál – lesifatan.....	7
2.3. Faklig førleikamál – taluførleikar.....	8
2.4. Faklig førleikamál – skriviførleikar	8
2.5. Faklig førleikamál – málfatan	9
2.6. Faklig førleikamál – mentanarfatan	9
3. Eftirmeting og próvtøka	10
3.1. Eftirmeting og afturboðan	10
3.2. Støðumet, ársmet og royndarmet.....	10
3.3. Skrivlig próvtøka á A-stigi - framhaldsmál.....	11
3.3.1. Dømingargrundarlag – skrivlig próvtøka	11
3.3.2. Próvtalslýsing – skrivlig próvtøka	12
3.4. Munnlig próvtøka á A-stigi	12
3.4.1. Dømingargrundarlag – munnlig próvtøka	15
3.4.2. Próvtalslýsing – munnlig próvtøka.....	15
4. Ársætlan og undirvísingargongdir	15

1. Kjarnaøki

Spanskt á A-stigi hefur fyra ymisk kjarnaøki. Økini umskarast og virka fyrir ein stóran part saman í undirvísingini

- Talaða málið
- Skrivaða málið
- Málkunnleiki
- Mentan og samfelag

Spanskt C-A

Kjarnaøkini umskarast, soleiðis at skilja, at flestu tekstir og arbeiðshættir hava eyðkenni frá meira enn einum kjarnaøki. Tískil verður fyri tað mesta arbeið á fleiri kjarnaøkjum samstundis, hóast denturin kann liggja á ávísimum kjarnaøki.

Mælt verður til, at næmingarnir í sponskum A til samans lesa tað, sum svarar til umleið 50-80 síður av ótillagaðum normalsíðuteksti umframt byrjanarskipan og margháttaðir tekstir. Síðutalið er leiðbeinandi, soleiðis at skilja, at tað ikki er ætlanin, at lærarar skulu telja allar síður og uppgeva síðutøl í undirvísingarfrágreiðingunum. Síðutalið er í sjálvum sær ikki avgerandi fyri, hvussu nógv tíð verður brúkt til undirvísing og arbeiði við ymsu tekstunum, og rúm skal eisini vera fyri at arbeiða við margháttaðum tekstum, sum ikki hava síðutøl.

Fyrsta árið verður ofta undirvíst í einari byrjanarskipan og teimum evnum, sum hon fevnir um. Eftir hetta kann arbeið vera við umleið 5-8 høvuðsevnum, t.d. byrja við gerandisevnum sum: kærleiki, familja, ungdómur, og síðan fara yvir í evni, sum eru meira ítökilig fyri lærugreinina, t.d.: ævintýr, spanskt borgarakríggi, klima, diktatur, migratió, landaøki o.s.fr.

1.1. Talaða málið

Kjarnaøkið talaða málið snýr seg í sponskum um, at næmingurin mennir sínar samskiptisforleikar í sponskum. Hetta kjarnaøkið fevnir tí um at lurta, tosa og leggja fram í ymskum felagsligum høpi. Í undirvísingini skal tí hugt verða at ymskum samskiptissnildum og ymskum lurti- og taliháttum. Umráðandi er, at tosað verður í størst møguligan mun á sponskum máli í undirvísingini.

Spanskt C-A

Serliga í byrjanini eigur høvuðsdentur at verða lagdur á kommunikativa partin, har næmingarnir fáa møguleika at ognar sær sponsk orð og hugtøk, sum stuðla undir virkisföri, t.e. funktionalitet. Síðan víðkast orðfeingið frá kendum gerandisevnum til meira samfelagslig og breið evni, og mállæruliga víðkast verbaltíðirnar so hvørt á B- og A-stigi.

Undirvísingin eigur sostatt at geva næmingunum eitt grundleggjandi virkisfært orðfeingi til at tosa og skriva um almenn og gerandislig evni, samstundis sum tey læra ítøkilig orð til at greiða frá og umrøða evni og tekstir, sum arbeitt verður við í undirvísingini.

1.2. Skrivaða málið

Kjarnaokið skrivaða málið snýr seg um, at næmingurin mennir sínar lesi- og skriviførleikar í sponskum. Hetta kjarnaokið fevnir um at lesa, fata og skriva við støði í ymiskum tekstsløgum úr spanskum økjum. Í hesum sambandi verður arbeitt við ymiskum lurti- og lesiháttum og hóskandi hjálparmiðlum. Kjarnaokið skrivaða málið snýr seg sostatt eisini um stigvíst at víðka um orðfeingið, umframt viðgerð av tekstum, og er á tann hátt eisini við til at stuðla upp undir talaða málið.

Spanskt C-A

Fyri at røkka teimum fakligu førleikamálunum, sum er sett í lærugreinini, skulu næmingarnir arbeiða við einum fjølbroyttum úrvali av ótillagaðum modernaðum spanskum fiktivum og ikki-fiktivum tekstsløgum, sum snúgva seg um týðandi mentanar-, søgu- og samfelagsviðurskifti í spanskum økjum. Modernaðir tekstir eru tekstir frá 20. og 21. øld. Ótillagaðir tekstir eru:

Ótillagaðir tekstir

- Tekstir, tekstabrot ella styttingar av tekstum, har víst verður til hövundar og/ella keldur
- Tekstir, skrivaðir við undirvísing fyri eyga, sum ikki víkja frá autentiskum sponskum
- Lættlesiligir tekstir á einum torleikastigi, sum fevnir um minst 2500 orð
- Umsetingar til spanskt úr minnilutamálum í spanskum økjum og umsetingar av latinolitteraturi, t.e. skrivað á enskum av upprunaliga spanskum hövundum
- Ævintýr, sagnir og halgisögur, skrivaðar á sponskum

Tekstir av omanfyrinevndu sløgum, sum hava glosur knýttar at, verða somuleiðis mettir sum ótillagaðir.

Støði verður tikið í víðkaða teksthugtakinum, t.e.:

Víðkað teksthugtak

“Tekstur er ein og hvør frásøgn ella samhangandi sekvensur, ið er tongdur at einum ávísnum øki, og sum í arbeiðinum við eini uppgávu gevur høvi til málsligt virksemi” (umsett úr Den Fælles Europæiske Referenceramme for Sprog (CEFR)).

Við teksti verður sostatt meinað við eina røð av tekstsløgum og miðlum: skrivað og talgilt; visuelt og auditivt. Undirvísingin eigur tí ikki einans at byggja á skrivaðan tekst, men fevna um eitt breitt úrval av analogum og talgildum tekstum, herímillum eisini filmsbrot, ljóðbrot og myndir.

Skrifliga verkefnið eigið at verða skipað soleiðis, at avrikini avspegla torleikastigið í undirvísingini hvat viðvíkur longd, máli og innihaldi. Á henda hátt er ein natúrlig progressión í skrifliga verkefinum. Á A-stigi verður dentur lagdur á at læra at skriva í ymisku tekstslögnum, sum næmingarnir kunnu koma upp í til skrifligu próvtøkuna, t.e:

- Greinar
- Brøv
- Dagbók
- Framhald av teksti
- Lýsing av t.d. einum persóni, umhvørvi ella ávísam evni.

1.3. Málkunnleiki

Kjarnaøkið málkunnleiki snýr seg um, at næmingurin gjøgnum tekstir og samskipti fær innlit í og lærir seg grundleggjandi spanskar ljóðreglur, bendingar og setningsbygnað, umframt at komið verður inn á semantikk í fremmandamálsligum høpi. Grundleggjandi kunnleiki til ein málbygnað styrkir samskiptisfærleikan og mennir málfatan næminganna sum heild.

Spanskt C-A

Undirvísingin í mállæru eigið í størstan mun at verða tongd at verkefinum við øðrum partum av undirvísingini, til dømis tekstlesnaði og munnligum og skrifligum samskipti, soleiðis at næmingarnir læra mállæru í veruligum samanhangum og støðum, har málið verður nýtt í verki.

Grundleggjandi morfologi og syntaksur í sponskum eigið at vera partur av undirvísingini á tann hátt, at næmingarnir nýta málið aktivt í talu og á skrift og læra at kenna aftur og umseta meira torgreiddar mállæruligar konstruktiónir. Næmingarnir skulu læra um ljóðreglur í tann mun, at framburður órógvar merkingina sum minst. Í sambandi við semantikk verður merking sett í ávísar samhangir, t.e. hvat orð og setningar merkja í ávísam støðum.

Málkunnleiki snýr seg eisini um, at næmingarnir verða tilvitaðir um egnan læringartørv, og hvussu ymiskar snildir og amboð kunnu vera við til at menna tann partin av spanska málinum, sum næmingurin hevur tørv á at styrkja. Hetta kunnu vera snildir sum t.d. lurti-, lesi- og samskiptissnildir, ella við at vísa á tilfar, filmar/seriur, fremmandamálsforrit, tónleik og annað, har næmingarnir sjálvir kunnu menna spanska málið.

1.4. Mentan og samfelag

Kjarnaøkið mentan og samfelag snýr seg um, at næmingurin fær eina tilvitaða fatan av mentan og samfelag í londunum, har spanskt er høvuðsmál. Í hesum kjarnaøki verður sostatt arbeitt við hóskaði evnum, sum eyðkenna mentan og samfelag í spanskum londum og økjum. Undirvíst verður tí í einum breiðum úrvali av tekstum á ymiskum torleikastigum um gerandislig, mentanarlig og samfelagslig evni. Týðandi mentanarlig og samfelagslig viðurskifti í sponskum máløkjum verða tikið við í undirvísingina.

Spanskt C-A

Undirvísingin eigur at byggja á eitt breitt mentanarhugtak. Tað vil siga, at næmingarnir gjøgnum undirvísingina skulu fáa innlit í, at har finst ikki *ein* homogen spanskum mentan, men at talan er um mentanarligt fjølbroytni og ymiskleika. Eitt nú kann arbeitt verða við evnum sum fót bóltmentan í Katalonia, undirgrundsmentanir, veðurlagsaktivistar, bygd-býur, Spania samanborið við Føroyar o.s.fr. Undirvísingin skal fevna um bæði Spania og Latínamerika.

Við at menna fremmandamálsfærleika næminganna og teirra kunnleika til onnur lond hevur undirvísingin í fremmandamáli ein miðsavnandi leiklut í menningini av tvørmentanarligum færleikum.

Ein breið fatan av mentanini hjá øðrum, eins væl og egnari mentan, verður ment gjøgnum fremmandamálið, hermillum gjøgnum eitt fjølbroytt úrval av evnum og spanskum tekstum, sum snúgva seg um mentanarligar, søguligar og samfelagsligar umstøður í spanskum økjum. Í hesum sambandi er viðkomandi at samanbera viðurskifti í spanskum økjum við viðurskifti í Føroyum.

2. Færleikamál

Fakligu færleikamálini eru orðað eftir besta próvtali, soleiðis at skilja, at um næmingurin hevur ognuð sær færleikamálini væl og virðiliga, fær næmingurin próvtalið 12. Eins og kjarnaøkini umskarast ymsu fakligu færleikamálini, og í flestu førum verður arbeitt við fleiri færleikamálum samstundis.

Færleikarnir verða ognuðir gjøgnum undirvísingarevnið í kjarnaøkjunum umframt við fjølbroyttum arbeiðsháttum. Tí er umráðandi, at hugsað verður um fakligu færleikamálini saman við innihaldinum og arbeiðsháttinum, tá ið undirvísingin verður skipað.

Fakligu færleikamálini í sponskum kunnu flokkast í seks yvirskipað fremmandamálslig færleikaøki:

1. Lurtifatan
2. Lesifatan
3. Talufærleikar
4. Skrivifærleikar
5. Málfatán
6. Mentanarfatan

Førleikarnir í sponsum A svara til B1 í [evropeiska CEFR-stiganum](#). CEFR-stigin (Common European Framework of Reference for Languages) er ein skipan til at lýsa og meta um málførleikar. CEFR-stigaskipanin varð ment av Evroparáðnum við tí endamáli at skapa eina felags evropeiska skipan til málundirvísing, læring og eftirmeting.

Stigaskipanin er býtt sundur í seks stig: A1 og A2 (grundstig), B1 og B2 (ávegis), og C1 og C2 (væl ávegis).

2.1. Faklig førleikamál – lurtifatan

- *at lurta eftir og skilja høvuðsinnihaldið í týðiliga talaðum sponsum máli um kend evni, miðlað gjøgnum ymiskar miðlar*

Spanskt A

Førleikin at lurta verður støðugt mentur í undirvísingini við samrøðum í flokkinum, men eisini gjøgnum miðvísar venjingar, har ymiskir mátar at lurta verða vandir, t.d. at lurta eftir einum ljóðbroti og finna ávísar upplýsingar. Á tann hátt stuðlar arbeiðið við lurtifatan eisini kravinum um at nýta víðkaða teksthugtakið, umframt at tílíkar venjingar eru ein kelda til autentiskt og aktuelt spanskt mál. Umráðandi er, at næmingarnir hoyra spanskt mál í undirvísingini, t.d. við at undirvísarin tosar spanskt við tey.

Arbeiðið við lurtifatan kann við fyrimuni verða knýtt at arbeiðinum við orðfeingi, eins og arbeiðinum við munnliga og skrivliga partinum, t.d. at tey lurta eftir onkrum, fyri síðan at svara onkrum spurningum munnliga/skrivliga. Á tann hátt fær ein næmingarnar at lurta meira aktivt.

Havast má í huga, at spanska málið, næmingarnir skulu lurta eftir og arbeiða við, er í hóskaði tempo og svarar til torleikastigið.

2.2. Faklig førleikamál – lesifatan

- *at lesa og skilja ymisk sløg av ótillagaðum sponsum tekstum úr ymiskum tekstsløgum*
- *at viðgera spanskar tekstir úr ymiskum tekstsløgum og seta einstaka tekstin í frásjón*

Spanskt C-A

Í arbeiðinum við tekstunum skal dentur verða lagdur á orðfeingi í evnisbundnum samanhangum. Fyri at kunna lesa og skilja tekstir er tað grundleggjandi at kenna eina ávísar mongd av orðum. Tí er arbeiði/venjing við orðfeingi ein fortreyt. Afturat hesum er viðkomandi at arbeiða við nøkrum lesisnildum. Her kann arbeiðið verða býtt sundur í áðrenn lesing, undir lesing og aftan á lesing:

- Áðrenn lesing: tosa um slag av teksti, grundleggjandi orðfeingið í tekstinum og forfatan av evninum
- Undir lesing: lesa virkið við at seta spurningar, notera og kanna ókend orð

- Aftan á lesing: arbeiða við lisna tekstinum, t.e. m.a. at kjakast um innihaldið, umseta brot ella gera stuttan samandrätt.

Í undirvísingini skulu næmingarnir fáa kunnleika til og viðgera ymisk tekstsløg. Í lærugreinini verður víðkaða teksthugtakið nýtt, sum setur krøv um, at ymiskir miðlar verða nýttir í undirvísingini – sí brot 1.2. á s. 4. Á A-stigi er kravið, at tekstirnir eru ótillagaðir – sí brot 1.2. á s. 4.

2.3. Faklig førleikamál – taluførleikar

- *at taka virkanan lut í samskipti um kend evni og greiða frá ymsum sjónarmiðum á týðiligum og nøkulunda rættum sponsum*
- *at leggja fram og greiða frá kendum evnum á týðiligum og nøkulunda rættum sponsum, herimillum um mentan, søgu og samfelagsviðurskipti í spanskmæltum økjum*

Spanskt A

Taluførleikin kann verða vandur í pararbeiði ella í smærri bólum. Slíkt virkseimi er væl egnað til at venja evnini hjá næmingunum at seta orð á hugsanir og meiningar á sponsum, greiða frá sjónarmiðum og byggja upp eina samanhagandi samrøðu. Næmingarnir skulu duga at nýta viðkomandi orðfeingi og viðkomandi mállæru. Tað er tó meira umráðandi, at næmingarnir orða seg greitt og rímiliga flótandi, enn at allir smálutir eru rættir.

Munnliga próvtøkan tekur støði í ókendum tilfari. Tað er tí eitt gott hugskot at menna frítt og spontant samskipti, har byrjað verður við stiladsering og síðan at venja næmingarnar at samskipta meiri sjálvstøðugt. Næmingarnir kunnu til dømis svara ókendum spurningum til ein lisnan tekst ella gera smáar samrøður (interviews) við hvønn annan, har tey ikki kenna spurningarnar frammanundan. Viðkomandi er eisini at nýta parafrasing/umorðing sum amboð.

Umráðandi er, at næmingarnir allatíðina venja úttalu og intonatió. Úttaluvenjing er ein natúrligur partur av fleiri av fakligu førleikaøkjunum, serliga í upplestri og samrøðu.

2.4. Faklig førleikamál – skriviførleikar

- *at orða seg skrivliga á einfaldum og samanhagandi sponsum um kend evni*

Spanskt A

Skriving sum arbeiðsháttur hevur stóran týdning fyri máltøku, tí hon mennir málsliga tilvitan, og hetta fremur lesiførleika, tekstfatan og taluførleikar. Í skrivitilgongdini hava luttakararnir tíð at gera sær ómak og hugsa um bendingar o.tíl. og menna á tann hátt fatanina av málbygnaðinum og mállæruna.

Næmingarnir skulu duga at skriva einfalt spanskt mál, t.d. kunnu nógvir høvuðssetningar vera. Málið skal mállæruliga vera rímliga rætt við fjølbroytni í bygnaði, tíðarformum (tempus) og orðfeingi. Umráðandi er, at næmingarnir duga at taka mest týðandi innihaldið úr einum teksti, og at tey fáa kunnleika til vanlig og ofta fyríkomandi sponksk orð umframt kunnleika til neyðugu mállæruna. Næmingarnir skulu duga at skriva tekstsløg.

Í undirvísingini í sponskum á A-stigi er umráðandi, at skrivligi parturin hevur ein týðandi leiklut, tí skeiðið endar við skrivligari próvtøku (um lærugreinin verður trekt). Skrivliga próvtøkan metir skriviførleika, lesiførleika, tekstfatan og málsligu vitan næminganna.

2.5. Faklig førleikamál – málfatan

- *at nýta orðabøkur og viðkomandi mállærubøkur*
- *grundleggjandi spanskar ljóðreglur, bendingar og setningsbygnað*
- *at seta spanskt í samband við føroyskt og onnur mál og nýta millummálsligu vitanina til at menna málið*

Spanskt A

Endamálið við hesum førleikamálum er at hjálpa næmingunum at síggja mállæru og málbygnað sum eitt amboð til at skilja og brúka spanskt mál. Næmingarnir læra at brúka tvímálsligar orðalistar, at avkoda upplýsingar og styttingar í orðabókum og nýta mállæruvirlit sum arbeidsamboð, so at tey gerast meira sjálvstøðug í arbeiðinum við málinum.

Í byrjanini eiga næmingarnir at fáa høvi at venja at benda, so at tey fáa eina betri fatan av málbygnaðinum. Í sambandi við tekstfatan og at skilja innihaldið í einum samskipti er umráðandi at arbeiða við merkingini hjá bendingarendingunum. Til at læra verbaltíðirnar krevst, at arbeitt verður við teimum ofta og í ymsum høpi. Dentur eigur at verða lagdur á funktionella mállæru, t.e. mállæru í einum kendum konteksti.

Millummálslig vitan ella málslig undanvitan er bæði tann másligi førningur, luttakararnir hava við sær úr øðrum máli/málum, og tann vitan, tey hava ognuð sær í sponskum fram til nú. Luttakararnir eiga at verða stuðlaðir í nýta alt sítt málsliga tilfeingi til at styrkja sínar samskiptisførleikar, lesifatan og skriviførleikar. Hetta snýr seg um at gera luttakararnar varugar við og tilvitaðar um millummálslig mynstur og málsliga metahugsan, sum kann gera tað bæði lættari og stuttligari at læra eitt nýtt mál.

2.6. Faklig førleikamál – mentanarfatan

- *at skilja sosialar atferðarreglur í spanskumæltum økjum*
- *at leggja fram og greiða frá kendum evnum á týðiligum og nøkulunda rættum sponskum, herímillum um mentan, søgu og samfelagsviðurskipti í spanskumæltum økjum*

Undirvísingin kann leggja upp til eitt millummentanarligt samskipti um kropsmál og málburð, það vil siga bæði nonverbalar og verbalar normar. Í sambandi við kropsmál er viðkomandi at koma inn á ymsar normar viðvirkjandi eygnasambandi, gestikuling og persónligum rúmi, t.e. frástøða millum fólk í samskipti. Í sambandi við normar fyri málburð er viðkomandi at tosa um formligt/óformligt mál, máliskur og orðatøk og kurteisi, t.e. normar fyri virðiligum samskipti.

Arbeitt verður við tekstum, dialogum, myndum og filmum, sum lýsa gerandisdag, mentan og samfelagslig viðurskipti í spanskumæltum londum. Næmingarnir verða eggjaðir til at samanbera við egna mentan og at orða seg á sponskum um ymiskt í hesum sambandi. Hetta styrkir bæði mentanarfatanina og førleikan at brúka spanskt mál í meiningsfullum samanhangi.

3. Eftirmeting og próvtøka

3.1. Eftirmeting og afturboðan

Aðalmálið við allari undirvísing í øllum skúlaverkinum er, at allir næmingar áhaldandi læra og mennast, og tí eru reglulig eftirmeting og afturboðan um úrtøku og menning næminganna sameindur partur av allari undirvísing í øllum lærugreinum og á øllum stigum í skúlaverkinum.

Støðisnámsætlan

Næmingarnir skulu javnan fáa afturboðan og leiðbeining í sínum arbeiði. Hetta kann eitt nú gerast við javnan at vísa á førleikamálini og at vísa á hókandi hjálparmiðlar og arbeiðshættir, sum næmingarnir kunnu fáa gagn av. Afturboðanin kann vera munnlig ella skrivlig. Víst verður til leiðbeinandi skjalið ”Leistur – eftirmeting og afturboðan”, sum lærarar kunnu styðja seg til.

Umráðandi er, at lærarin leggur undirvísingina soleiðis til rættis, at næmingarnir fáa bestu fortreytir at læra. Tískil eiga undirvísingargongdir altíð at eftirmetast við tí fyri eyga at betra um undirvísingina.

Víst verður til skjalið “Leistur – undirvísingargongd”.

3.2. Støðumet, ársmet og royndarmet

Næmingarnir skulu gjøgnum skúlaárið hava støðumet og ársmet eftir galdandi próvtalsstiga. Vanliga fáa næmingarnir støðumet fyri jólafrítíðina og fyri páskafrítíðina og so ársmet við skúlaárslok. Í sambandi við royndir skulu næmingarnir eisini hava royndarmet.

Metini verða givin við støði í fakligu førleikamálunum og støðisførleikunum. Støðu- og ársmetini eru sostatt meting lærarans av, í hvønn mun næmingarnir í framdum avrikum lúka sett førleikamál, samanborið við frama undirvísing. Royndarmetini verða givin við støði í ávísing uppávuorðingum.

Stöðu- og ársmetini skulu lýsa fakliga stöðið í lötuni, tá ið metini verða givin. Talan eigur sostatt ikki at vera um eina meting yvir eitt longri tíðarskeið ella eitt miðal av fleiri avrikum.

Atburður, uppmøting og arbeiðssemi eiga í sjálvum sær ikki at vera tikin við í stöðu- og ársmetini.

Ársmetini seinasta árið eru endalig og verða sett í prógv næminganna.

3.3. Skrivlig próvtøka á A-stigi - framhaldsmál

Skrivliga próvtøkan varir 4½ tíma, og uppgávnar í próvtøkuraðnum verða settar innan fyri kjarnaøkini í lærugreinini.

Skrivliga próvtøkan er tvíbytt:

- 1. Fleiri smáar uppgávur um ein spanskan tekst. Eingir hjálparmiðlar eru loyvdir. Uppgávan er í pappíriformi, og svarast skal við hond. Hesin parturin av próvtøkuni kann í mesta lagi vara 1½ tíma.*
- 2. Próvtakarin skal skrivliga á sponskum viðgera spanskar tekstir. Einans sentralt givnir hjálparmiðlar eru loyvdir. Uppgávan er í pappíriformi, og svarast skal við hond. Hesin parturin av próvtøkuni byrjar, tá fyrri parturin er innlatin.*

Spanskt A

At “einans sentralt givnir hjálparmiðlar eru loyvdir” vil siga, at bara teir hjálparmiðlar, sum miðfyrisingin ásetur, eru loyvdir. Amboðskassin er tí einasta loyvda hjálparamboðið til seinna partin av próvtøkuni. Skúlin skal útflyggja eina reina útgávu av amboðskassanum saman við uppgávanum til seinna part, við tað at próvtakarin ikki kann nýta egnar notur. Les meira um skrivligu próvtøkuna í [Lærerens hæfte](#) á [uvm.dk](#).

3.3.1. Dømingargrundarlag – skrivlig próvtøka

Í dømingini verður dentur lagdur á, í hvønn mun próvtakarin lýkur tey málini, sum eru sett í lærugreinini. Dentur verður lagdur á, at próvtakarin dugir at taka týðningarmestu tættirnar burtur úr tekstatilfarinum, at orða seg skrivliga á sponskum og at skipa og leggja fram eitt innihald. Próvtakarin skal harumframt vera stinnur í formlæru og orðalagslæru og hava tamarhald á almennum orðatilfari og merkingarlæru.

Givið verður eitt próvtal við stöði í einari heildarmeting av samlaða avriki próvtakarans.

Spanskt A

Í heildarmetingini er týðningarmikið at hava í huga, at talan ikki er um eina uppgerð av røttum og skeivum svarum, men eina meting av tí, sum riggar í svarinum. Avmarkaða atgongdin hjá næmingunum at nýta hjálparamboð er eisini ein týðandi partur av heildarmetingini.

3.3.2. Próvtalslýsing – skriflig próvtøka

Próvtal	Heiti	Lýsing
12	Framúr gott	Skrivliga framsetingin er samhangandi og við einum breiðum orðfeingi. Próvtakarin megnar væl at nýta viðkomandi idiomatikk, morfologi og syntaks við fáum, ótýðandi villum. Innihaldsliga vísir próvtakarin, at hann/hon hevur skilt teksttilfarið væl og dugir at viðgera evnið sjálvstøðugt og taka upp í viðgerðina nærur allar viðkomandi tættir, sum uppgávan leggur upp til.
7	Gott	Skrivliga framsetingin er nøkulunda samhangandi. Próvtakarin megnar rímliga væl at nýta viðkomandi orðfeingi, idiomatikk, morfologi og syntaks. Nakrar villur eru, sum tó ikki órógva samskiptið. Innihaldsliga vísir próvtakarin sum heild, at hann/hon hevur skilt teksttilfarið og dugir at viðgera evnið sjálvstøðugt og taka upp í viðgerðina nógvur, men ikki allar viðkomandi tættir, sum uppgávan leggur upp til.
02	Nøktandi	Skrivliga framsetingin er rættiliga ósamhangandi, men sum heild til at skilja. Málið er óneyvt, og fleiri týðandi villur eru. Innihaldsliga vísir próvtakarin sum heild, at hann/hon hevur skilt høvuðsinnihaldið í teksttilfarinum og megnar at taka uppí viðkomandi tættir, sum uppgávan leggur upp til, í nøktandi vavi.

3.4. Munnlig próvtøka á A-stigi

Próvhoyringin varir 30 minuttir, íroknað próvdøming. Fyrireikingartíðin er 60 minuttir, íroknað útlýggjan av tilfari og leiðbeining.

Próvhoyrt verður í einum ókendum teksti og einari ókendari mynd, sum próvtakarin fær við sær inn í fyrireikingina. Tilfarið skal vera valt soleiðis, at tað í tema ella á annan hátt er knýtt at evnum og økjum, sum arbeiðt hevur verið við í undirvísingini. Orðafrágreiðingar kunnu vera til serliga trupul orð. Próvtøkuspurningurin skal byrja við stuttari leiðbeining á sponskum um, hvussu próvtakarin skal arbeiða við tilfarinum.

Munnliga próvtøkan er tvíþýtt:

- 1. Við støði í einum ókendum teksti á umleið 1 normalsíðu skal næmingurin lesa eitt brot upp á sponskum. Brotið skal fevna um umleið 70 orð. Próvtakarin skal greitt fáa at vita, hvønn part talan er um. Próvhoyrarin setir hereftir spurningar á føroyskum til málslig og/ella innihaldslig viðurskipti, ið skulu lýsa próvtakarans fatan av tekstinum.*

Síðani verður ein samrøða á sponsum millum próvtakara og próvhoyrara um útflyggjaða tekstin, sum eisini verður settur í samband við viðgjørd evni. Próvtakarin innleiðir samrøðuna við eini stuttari framløgu á sponsum um tekstin og evnið.

2. Við støði í ókendum myndatilfari skal næmingurin samtala um gerandislig evni.

Allir hjálparmiðlar eru loyvdir, tó ikki umsetingarforrit, sum kunnu umseta heilar setningar úr einum máli í annað. Loyvt er heldur ikki at nýta vitlíki.

Ein normalsíða er 2400 tekn, íroknað millumrúm.

Sami próvtøkuspurningur kann í mesta lagi verða nýttur tvær ferðir í sama flokki/bólki.

Spanski A

Raðfylgjan á pørtunum av próvtøkuni er valfrí.

Viðvíkjandi parti 1: Saman við ókenda tekstinum skal verða upplýst: kelda, høvundur og útgávuár. Reglutøl skulu vera ásett, og upplýst verður, hvat evni, teksturin hevur tilknýti til. Tekstur skal vera ótillagaður (sí skilmarking á s. 4).

Í leiðbeiningini til próvtøkuspurningin kann vera ein stuttur innleiðandi tekstur umframt leiðbeinandi spurningar á sponsum. Innleiðandi tekstir telja við í normalsíðuteljingini, men leiðbeinandi spurningarnir, glosur, kelda og høvundur telja ikki við. Víst verður annars til *infovideo om eksamenstekst* á emu.dk.

Evnini, sum eru grundarlag undir próvtøkuni, skulu í sínari heild fevna um fakligu førleikamálini og kjarnaøkini, sum er sett í lærugreinini. Næmingarnir skulu vita framman undan, hvørji evni verða partur av próvtøkuni.

Próvtakarin lesur fyrst brotið á 70 orð upp, og síðan kann próvhoyrarin seta spurningar á føroyskum til bæði málslig og/ella innihaldslig viðurskifti, sum vísa, um próvtakarin hevur skilt kjarnan í tekstinum, og fatan próvtakarans av málbygnaðinum. Tað kann t.d. vera spurningar um, hvussu onkur týðandi setningur verður týddur, ella spyrja um, hvat ávís pronomen vísa til, verbalparafrasur, tíð o.s.fr.

Í framløguni skal próvtakarin viðgera tekstin sambært tí, hann/hon verður biðin um í próvtøkuspurninginum. Umframt tekstin skal próvtøkuspurningurin hava 2-3 leiðbeinandi spurningar til tekstin. Sí dømi niðanfyri.

Dømi

- Haz un resumen del texto
- Presenta a los personajes/las personas del texto
- Describe el lugar donde se desarrolla la historia
- ¿Cómo son las relaciones entre los personajes principales?
- Compara a [persón A] con [persón B] en relación con ...
- Explica "[sitat úr tekstinum]" Comenta esta frase del texto « ... »
- ¿Cuál es el conflicto del texto?
- Explica el final del texto
- Discute los puntos de vista que aparecen en el texto

Í framlögum skal próvtakarin taka uppí lisnað evnið, sum teksturin er knýttur at. Í samrøðuni millum próvtakaran og próvhoyraran verður nærri komið inn á ymiskt í tekstinum og tilknýtið til lisna evnið.

Umráðandi er, at tekstirnir eru eins viðvíkjandi torleikastigi, soleiðis at næmingarnir eru javnsettir. Lættari tekstir (t.d. úr glosseraðum lærubókum) kunnu tí hava sera fáar glosur, meðan torførari tekstir (t.d. greinar av netinum) kunnu hava fleiri glosur. Tekstirnir skulu sostatt glosserast í tann mun, at tað tekur sama næmingi eins langa tíð at lesa allar tekstirnar.

Ókendi teksturin skal ikki stava frá einum verki, sum er lisið í síni heild ella í brotum í undirvísingini, men kann til dømis vera eitt brot úr einum øðrum teksti eftir sama høvund. Tekstir úr antologium verða fataðir sum sjálvstøðugir tekstir og kunnu tí verða nýttir.

Viðvíkjandi parti 2: Tað mest týðandi í sambandi við annan part er spontana samrøðan, samskiptið millum próvhaldara og próvtakara. Próvtakarin skal sjálvsagt vísa, at hann/hon skilir, hvat myndin sýnir ella gevur til kennar, men talan er ikki um eina ítökiliga myndagreining. Tað er eisini av týðningi, at próvtakarin fær tikið uppí mentanarlig, samfelagslig, søgulig og almenn/gerandislig viðurskipti.

Myndatílfarið skal ikki hava týðiligt samband við evnið, sum teksturin í fyrra parti er knýttur at.

Leiðbeinandi tíðarbýti til munnligu próvtøkuna:

Tekstur:

Upplestur og spurningar: 5 minuttir

Framløga: 5-7 minuttir

Samrøða um tekstin og evnið: 6-8 minuttir

Mynd:

Samrøða um mynd: 7-8 minuttir

Í alt: uml. 25 minuttir

Undirvísarin velur próvtøkutilfarið og sendir próvdómara tað til góðkenningar í seinasta lagi 5 yrkadagar fyri próvtøkuna. Próvtøkuspurningarnir verða trektir við lutakasti, tá ið próvtøkan byrjar. Næmingarnir trekkja í tveimum umførum, tað vil siga fyrst tekstin og hareftir myndina ella umvent. Tá ið trekt verður skal próvhoyrari saman við antin próvdómara ella einum frá skúlaleiðsluni vera til staðar.

Hjálparmiðlar: At allir hjálparmiðlar eru loyvdir vil siga, at próvtakararnir kunnu hava alt undirvísingartilfar við sær inn í fyrireikingina, t.e. egnar notur, egnar uppgávur, lisnar tekstir, ástøðiligar frymlar, orðalistar, lærubøkur, mállærubøkur og orðabøkur. Loyvt er ikki at nýta umsetingarforrit, og avrikið skal vera sjálvstøðugt, so tí er vitlíki heldur ikki loyvt at nýta. Próvtakarunum er ikki loyvt at samskipta við umheimin í fyrireikingini.

Undir próvhoyringini kann próvtakarin einans nýta notur, sum hann/hon hevur gjørt í fyrireikingini.

3.4.1. Dømingargrundarlag – munnlig próvtøka á A-stigi

Í dömngini verður dentur lagdur á, í hvønn mun próvtakarin lýkur faklig mál, sum eru sett í lærugreinini. Próvtakarin skal við støði í fakligari tilgongd sýna evni til sjálvstøðugt á sponsum at leggja fram og viðgera tilfar við støði í einum próvtøkuspurningi. Próvtakarin skal vísa, at hann/hon dugir at taka fram týðandi tættir í tilfarinum og seta teir í samband við tættir í undirvísingini. Evnini at samskipta á sponsum verða vektað hægst. Samhangandi málbúður á sponsum er meira umráðandi enn lýtaloysi í smálutum.

Givið verður eitt próvtal við støði í einari heildarmeting av samlaða avriki próvtakarans.

Spanskt A

Tá ið próvtøkan verður mett, er týðningarmikið at leggja dent á tað, sum próvtakarin dugir, og ikki einans á villur og manglar. Heildarmetingin hevur størri týðning enn einstakir smálutir.

3.4.2. Próvtalslýsing – munnlig próvtøka

Próvtal	Heiti	Lýsing
12	Framúr gott	Upplsturin er flótandi, úttalan sera góð og skillig, og próvtakarin vísir breiða málfatan. Munnliga framløgán av tekstinum er greið og væl skipað, málið er greitt, sum heild rætt, og orðfeingið er fjølbroytt. Próvtakarin vísir góða tekstfatan og dugir at seta ókenda tekstin í samband við tey evni, ið eru knýtt at honum, og tekur sum heild allar viðkomandi tættir inn í viðgerðina. Samtalan um myndina gongur væl, próvtakarin skilir væl vanligt mál og dugir at samskipta sjálvstøðugt um myndina og almenn evni.
7	Gott	Upplsturin er nøkulunda flótandi, tó ikki heilt neyvur og við einstøkum villum, úttalan góð og skillig, og próvtakarin vísir góða málfatan. Munnliga framløgán av tekstinum er góð, men ikki so væl skipað. Málið er samhangandi og skilligt, próvtakarin hevur eitt rímiliga breitt orðfeingi, men málsligar villur koma fyri. Próvtakarin skilir í høvuðsheitum tekstin og dugir sum heild at seta hann í samband við evni, ið eru knýtt at honum. Samtalan um myndina gongur rímiliga væl, próvtakarin dugir grundleggjandi orðfeingi og skilir vanligt gerandismál, men vantar málsligan førleika til, at samtalan gerst flótandi.
02	Nøktandi	Upplsturin er óneyvur, men próvtakarin dugir sum heild grundreglurnar fyri úttalu. Munnliga framløgán er trilvandi, skillig, men málsliga veik. Próvtakarin skilir partar av tekstinum, men samhangurin er kámur. Próvtakarin setur í lítlan mun evnið í samband við tey evni, ið eru knýtt

		at honum. Samtalan um myndina gongur trekt og er merkt av týðandi málsligum villum, men próvtakarin skilir og dugir grundleggjandi gerandisorðfeingi og megnar at gera seg nøkulunda skilligan.
--	--	---

4. Ársættlan og undirvísingargongdir

Tíðliga í skúlaárinum skal ársættlanin fyri lærugreinina vera tøk. Ársættlanin er eitt yvirskipað skjal við yvirliti yvir ráðlagdar undirvísingargongdir fyri skúlaárið.

Lærarin skal so hvørt í undirvísingini gera ítøkiligar lýsingar av hildnum undirvísingargongdum. Nakað fyri skúlaárslok skulu undirvísingargongdirnar fyri farna skúlaár skrivast lidnar. Endamálið við undirvísingargongdunum er at skjalfesta, at undirvísingin hevur lokið krøvini í galdandi námsættlanum. Undirvísingargongdirnar eru eisini støði undir munnligu próvtøkuni og verða latnar próvdómara.

Víst verður til skjøluni: “Leistur – ársættlan fyri lærugrein” og “Leistur – undirvísingargongd”.